Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju,
Odeljenje za psihologiju,
Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Nesuicidalno samopovređivanje mladih: ispitivanje specifičnosti funkcije samokažnjavanja

Ana Radanović[1]

[1] Institut za pedagoška istraživanja, Beograd;

ana.radanovic@ipi.ac.rs; stojkovic.anci@gmail.com

Nesuicidalno samopovređivanje definiše se kao namerno nanošenje povreda sopstvenom telu bez suicidalne namere. Ipak, pokazano je da je nesuicidalno samopovređivanje dosledno povezano sa suicidalnošću, što je jedan od razloga zbog kojih ovaj fenomen privlači sve intenzivnije interesovanje istraživača ali izaziva i sve veću zabrinutost kliničara. Nesuicidalno samopovređivanje najčešće se pojavljuje i najučestalije je u periodu adolescencije. U istraživanjima su tokom godina identifikovani različiti motivi zbog kojih se adolescenti samopovređuju, dok je tek nedavno započeta nova istraživačka linija usmerena na ispitivanje razlika između profila nesuicidalnog samopovređivanja u odnosu na motive, odnosno funkcije. Predmet ove studije bila je jedna od funkcija nesuicidalnog samopovređivanja - *samokažnjavanje*. Cilj je bio ispitati po čemu se samokažnjavanje razlikuje od ostalih funkcija, kroz analizu njegovih afektivnih i kognitivnih korelata, kao i korelata koji se odnose na suicidalni rizik (suicidalne kognicije i suicidalnost). Takođe, testiran je model direktnih i indirektnih puteva predikcije *samokažnjavanja* i suicidalnosti. Uzorak su činili adolescenti sa istorijom nesuicidalnog samopovređivanja hospitalizovani u okviru Instituta za mentalno zdravlje u Beogradu. Primenom različitih analiza registrovana je trijada funkcija, koja se pokazala kao posebno rizična, a koju čine sledeće funkcije: *samokažnjavanje*, *antidisocijacija* i *antisuicid*. U poređenju sa ostalim funkcijama, *samokažnjavanje* ostvaruje snažniju povezanost sa većim brojem negativnih emocija među kojima dominiraju krivica, mržnja i gađenje prema sebi, najintenzivniju negativnu povezanost sa samodopadanjem i zadovoljstvom svojim kompetencijama i najizraženiju povezanost sa suicidalnim kognicijama i suicidalnom ideacijom. Testiranjem modela utvrđeno je da niži nivo samodopadanja direktno predviđa izraženost *samokažnjavanja*, ali i indirektno, preko sklonosti ka doživljavanju krivice i mržnje prema sebi. Nalazi ukazuju na heterogenost fenomena nesuicidalnog samopovređivanja - klinička slika može biti različita s obzirom na izražene funkcije, od kojih neke podrazumevaju teže oblike samopovređivanja i povišeni suicidalni rizik. Razmotrene su implikacije studije za kliničku, školsku i istraživačku praksu. Konačno,

rezultati doprinose aktuelnoj raspravi u oblasti, o definisanju nesuicidalnog samopovređivanja kao zasebnog mentalnog poremećaja ili simptoma, pružajući empirijsku podršku nedavno formulisanom stanovištu o nesuicidalnom samopovređivanju kao kliničkoj oznaci.